

Prof. J.J. van der Schuit (1882-1968)

Jacob Jan van der Schuit¹ is geboren op 25 augustus 1882 in Den Haag. Zijn ouders waren liberaal-godsdienstig; over geloof en kerk werd zelden of nooit gesproken. Als zevenjarige jongen speelde Jacob Jan met vrienden van de plaatselijke christelijke gereformeerde kerk. Daar preekte en catechiseerde ds. Jacobus Wisse (1843-1921).

De jongens vertelden van de catechisatie-uren en vroegen: ‘Ga je mee naar catechisatie? Dat mag best.’ Jacob Jan – zeven, acht, negen jaar oud – vond dat prachtig en hij leerde daar veel. Ook was hij erbij toen Jac. Wisse niet meeging met de Vereniging van 1892. Op die bewuste zondag stond Wisse op een podium van een concertzaal zonder gemeente, zonder kerkenraad, zonder honorarium, maar niet zonder God. Honderden kerkgangers, gemeenteleden, gezinnen met kinderen, kwamen toch. Onvergetelijk. Dat heeft de jonge Van der Schuit meegemaakt en dat heeft hij zijn leven lang nooit vergeten.

Vader Van der Schuit had een klokkenzaak. Op oudejaarsavond had zoon Jacob Jan al die klokken afgesteld, zodat ze in de nacht allemaal tegelijk zouden slaan. De familie lag reeds te slapen, maar opeens ... bim-bam, bim-bam! Ze sprongen uit bed. Wie had dat gedaan?

Jacob Jan was een druktemaker. Zijn vader vond dat hij koopman moest worden; daar had hij aanleg voor. Moeder dacht: officier in het leger. Jacob Jan ging naar een handelsschool, maar ... bij de jongen ontwaakte het sterke verlangen naar de dienst van het Evangelie. Zijn ouders waren er aanvankelijk niet blij mee, maar de Heere neigde toch de harten.

Eerste gemeente

In het jaar 1900 meldde Jacob Jan zich aan voor de studie aan de Theologische School in Rijswijk. Zijn leermeesters waren Van Lingen en Wisse. De eerste doceerde klassieke talen en de exegese van het Oude en Nieuwe Testament. De tweede gaf onderricht in de dogmatiek en de pastorale vakken. Ze hebben Van der Schuit gevormd. Hij muntte uit door zijn studiezin, ijver en toewijding. Bij het letter-eindexamen leverde hij een opstel nota bene in het Latijn in. Iedereen stond verbaasd. Zoiets hadden ze nog nooit mee gemaakt. Hij was een energieke, krachtige persoonlijkheid.

Ds. Jac. Wisse.

Spijtig was dat docent Jacobus Wisse vertrok – naar het stille Zierikzee. In 1907 werd kandidaat Van der Schuit beroepbaar. Aanvankelijk kwam er helemaal geen beroep. Dat leverde strijd op. Waar mocht hij heen? Er kwam toch nog een beroep ... van de kleine gemeente in Kampen.² Na ds. M. Schouten was die gemeente een poos vacant geweest; het ledental was nogal geslonken. De broeders beriepen Van der Schuit. De Heere wees de weg. Met het classicaal examen had Jacob Jan geen moeite; glansrijk kwam hij erdoor. De ambtsbroeders

genoten van de vlotte en correcte antwoorden. Ouderling H. de Lange schreef in *De Wekker*:

De Heere heeft grote dingen bij ons gedaan, daar wij heden het voor ons zo verblijdend bericht ontvingen dat de eerwaarde heer kandidaat J.J. van der Schuit, tot herder en leraar van onze gemeente beroepen, onder biddend opzien tot de Heere met vrijmoedigheid onze roeping wenst te volgen. Waar dit voorrecht voor ons zo groot is, daar deze jeugdige broeder als dienstknecht des Heeren hier zo algemeen wordt begeerd, is het ook onze hartelijke wens en bede, zo van kerkenraad als gemeente, dat de Heere over dit besluit Zijn hoge goedkeuring moge schenken. Dan zeker zal dit

leiden tot heil van de gemeente, tot uitbreiding van Gods Koninkrijk en tot verheerlijking van de Naam des Heeren.’

Jacob Jan trad op 30 oktober 1907 in 's Gravenhage in het huwelijk met Wilhelmina Elizabeth Elisabeth Mulder. Het werd een gezegend huwelijk. Studenten dichtten:

Hun jonge leven wijden
aan God en aan Zijn kerk,
dat werd voor alle tijden
de stuwkracht tot hun werk.³

Jac. Wisse leidde kandidaat Van der Schuit tot zijn predikantswerk in met een preek over Romeinen 1:1b: ‘Afgezonderd tot het Evangelie van God.’ De jonge en nieuwe dominee deed zijn intrede met een preek over Kolossenzen 4:3: ‘Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus, om welke ik ook gebonden ben.’

In Kampen vormden de christelijke gereformeerden slechts een kleine kudde – niet in tel. De apostel schrijft in 1 Korinthe 1: ‘Het dwaze der wereld heeft God uitverkoren ...’ Van der Schuit was geliefd in de gemeente, ook dankzij zijn gewone optreden. In Kampen heeft hij met lust en liefde gearbeid. De Allerhoogste gebruikte zijn werk. De kleine gemeente groeide in de diepte en in de breedte. Kampen was ook het kerkelijke Jeruzalem van de Gereformeerde Kerken. Daar stond de Theologische School van die kerken. Dat heeft Van der Schuit gedwongen goed na te denken over de positie van de Christelijke Gereformeerde Kerk.

Als jonge dominee studeerde hij dan ook op de historische en dogmatische vragen. Zijn artikelen in *De Wekker* leggen daar getuigenis van af. Hij was echt een strijder voor de waarheid – recht door zee. In de vakantie ging het jonge gezinnetje steevast naar ‘vader Wisse’ in Zierikzee. De kindertjes gingen natuurlijk mee. Het was een druk gesnater. De oude Wisse vond het toch fijn dat ze kwamen. Hij vroeg of Van der Schuit stukken wilde schrijven in *De Wekker*. Dat heeft hij zeer regelmatig gedaan – over het bestaansrecht van de kerken, maar ook meditaties. Over de vragen en antwoorden van de Heidelbergse Catechismus heeft

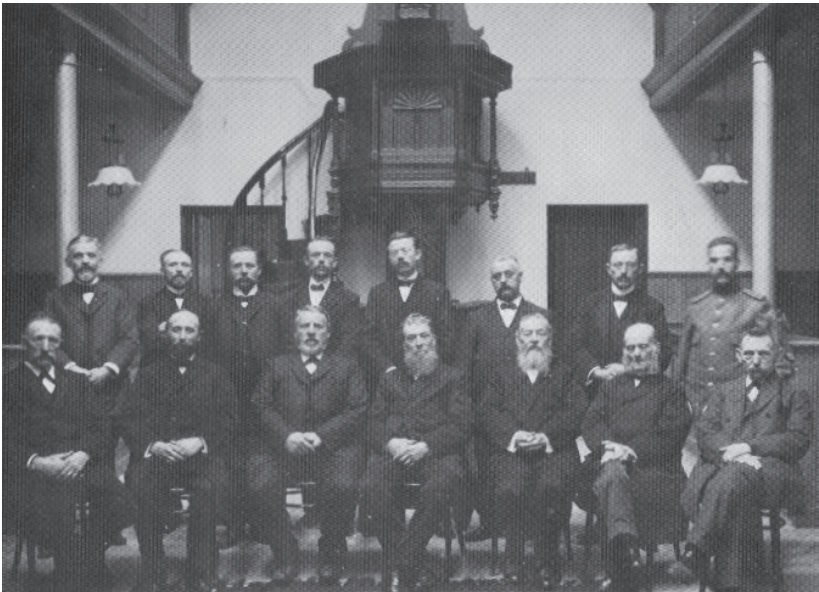
hij eveneens een groot aantal artikelen geschreven. Ze zijn het lezen en bestuderen waard.

Naar Amsterdam

Na zeven jaar kwam er een beroep van Amsterdam. Van der Schuit nam het aan. Dat was in 1914. In Amsterdam was hij op zijn plaats.

Daar mocht hij acht jaar werken
aan veler ziele-heil,
in overvolle kerken.
En menig trof zijn pijn.

Daar gaf hij al zijn krachten
aan wie er hem om vroeg.
Bij dagen, zelfs bij nachten.
Het was hem nooit genoeg.[‡]

Kerkenraad in de Lauriergrachtkerk.